

Kto vlastne riadi Katolícku Cirkev? Vieme, že hlavou Katolíckej cirkvi je pápež. Ale bolo by naivné si myslieť, že celú správu cirkvi vykonáva sám. Pápežovi pomáhajú kardináli, Rímska kúria, pápežskí legáti... Rímska kúria je pápežský orgán, ktorý pápežovi pomáha a podporuje ho vo vykonávaní pastierskej misie v Cirkvi. Môžeme ju prirovnať k vláde v svetských štátoch a jednotlivé úrady, ktoré rímsku kúriu tvoria môžeme prirovnať k ministerstvám v svetských štátoch. Keďže len pápež sám alebo s kolégiom biskupov má plnú vládu v Cirkvi, tieto inštitúcie sú len podporné, a v žiadnom prípade ho nemôžu vynechať v riadení ani nemôžu vydávať namiesto neho rozhodnutia. Rímsku kúriu zvykneme volať aj Apoštolská stolica. Táto kúria má viacero dikastérií, ako keby ministerstiev: Štátny sekretariát, Kongregácia pre náuku viery, Kongregácia pre východné cirkvi, Kongregácia pre Boží kult a disciplínu sviatostí, Kongregácia pre kauzy svätých, Kongregácia pre biskupov, Kongregácia pre evanjelizáciu národov, Kongregácia pre klerikov, Kongregácia pre katolícku výchovu, Kongregácia pre inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života, Najvyšší tribunál Apoštolskej signatúry, Tribunál Rímskej róty a Apoštolská penitenciária.

Prípravil o. Peter Šturák ml.

FARSKÉ OZNAMY

◆ Modlitby matiek budú v pondelok 21. a 28. mája večer. Telocvičňa na ZŠ Prostějovská bude v tie isté dátumy. Modlitby mužov v sakristii a biblická škola v chráme budú v utorok 22. a 29. mája večer. Nácvik zboru bude v stredu 30. mája večer. Tichá adorácia s Korunkou k Božiemu milosrdenstvu a požehnaním bude vo štvrtok 24. a 31. mája (s osobným požehnaním) v čase 19:00 - 21:00 hod. Stretko na fare bude v piatok 1. júna o 16:15 hod. Kantorská škola bude v piatok 1. júna po detskej sv. liturgii.

◆ V pondelok 21. mája máme sviatok Najsvätejšej Trojice. Sv. liturgie budú o 6:30 a 18:00 hod.

◆ Naša farská zbierka na dokončenie stavby bude v nedeľu 27. mája po oboch sv. liturgiách.

◆ V pondelok 28. mája začína pôst pred sviatkom sv. apoštolov Petra a Pavla tzv. Petrovka.

◆ Vo štvrtok 31. mája máme sviatok Najsvätejšej Eucharistie. Sv. liturgie budú ako zvyčajne o 6:30 a 18:00 hod. s myrovaním. Pri tichej adorácii bude požehnanie Eucharistiou pred chrámom farnosti a mestu.

◆ Prvopiatkový týždeň je 28. máj - 1. jún. Spovedať budeme ako zvyčajne pred sv. liturgiami. Na prvý piatok bude celodenná adorácia podľa rozpisu a Korunka k Božiemu milosrdenstvu s modlitbami žalmov o 15:00 hod. Pri oboch sv. liturgiách bude zvonček pre mladých.

◆ Metropolitná púť do Sanktuária Božieho milosrdenstva v Krakove sa uskutoční v sobotu 2. júna. Máme objednaný autobus. Pozývame vás k účasti na tejto púti. Zapisovať sa dá v zradu na stolíku a zaplatiť zálohu 5,-€ v sakristii. Celá suma je 14,-€ na osobu. Odchod je ráno o 4:00 hod.

o. Peter Kačur

Svätý Duch prináša odvážnu vieru

Človek neexistuje pre smrť, ale pre život. Tieto slová vyslovil pápež Ján Pavol II. a poukázal nimi na jeden dôležitý aspekt život, a to že človek túži po šťastí. Preto sa Kristovo utrpenie, smrť a vzkriesenie týka celých ľudských dejín a má moc priniesť nový život. Človek je podriadený zákonu smrti. V Liste Hebrejom sa píše: „A ako je ustanovené, že ľudia raz zomrú“ (Hebr 9, 27). No vďaka tomu, čo Kristus vykonal, bol tento zákon podriadený zákonu inému - zákonu života. Vďaka vzkrieseniu Ježiša Krista človek už neexistuje iba pre smrť, ale pre život, ktorý sa v nás má zjaviť. To je život, ktorý Ježiš priniesol na svet. Po tomto víťazstve života nad smrťou túži každý človek. Sám vzkriesený Kristus nás uistuje, že sme povolaní k životu za hranicami smrti. Preto je celý človek s telom i dušou predurčený k večnému životu. Ježiš prebýva medzi ľuďmi. Všetci sa s ním môžu stretnúť vo Svätom písme, modlitbe či v službe bližným. Sám Ježiš vraví, že bude medzi nami osobne prítomný: „A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta“ (Mt 28, 20). Táto hlboká premena je dielom Ducha. A keď sa vzkriesený Kristus sprítomňuje v živote ľudí a obdarováva ich svojím Duchom, potom ich úplne premieňa. Pavlov príklad je zvlášť významný: oslňujúce svetlo na ceste do Damasku z neho urobí človeka tak slobodného, ako tomu nebolo nikdy predtým. Ježiš dokončuje darom Svätého Ducha to, čo začal so svoji-

mi učeníkmi počas troch rokov. Viera apoštolov bola zo začiatku nedokonalá a kolísavá, ale neskôr sa stala pevnou a plodnou. Vďaka nej chodili ochrnutí, utekali nečistí duchovia. Tí, ktorí sa báli ľudí a utekali pred nimi, teraz smelo oslovujú zástup. Peter, ktorý zo strachu z obvinenia jednej ženy trikrát zapiera Krista, teraz vystupuje ako skala podľa prania Ježiša. Tí, ktorí sa nedokonale a s veľkou námahou naučili od Ježiša modliť, milovať, ísť na misie, sa teraz skutočne modlia, skutočne milujú, sú ozajstnými misiónarmi, skutočnými apoštolmi... Čo teda dáva Svätý Duch kresťanovi? Čo dáva mne i tebe? Dáva nám chápaosť, slobodu a vernosť. On je skutočne Duchom múdrosti a rozumu, Duchom rady a sily, Duchom poznania a bázne Božej. Ako by bolo bez neho možné pochopiť, že Kristovo jarmo je príjemné a bremeno ľahké? Svätý Duch z nás robí odvážnych ľudí. Povzbudzuje nás k adorácii Božej slávy v každodennom živote a práci, aby sme zakúsili Kristovo tajomstvo v liturgii a dáva zaznievať Slovu v celom našom živote v istote, že nám bude mať stále čo nové povedať. Pomáha nám k celoživotnému nasadeniu navzdory strachu, že sklameme, pomáha nám čeliť nebezpečenstvu a prekonávať prekážky pri ohlasovaní evanjelia. Pomáha neúnavne pracovať pre neustálu obnovu Cirkvi bez toho, aby sme sa považovali za sudcov svojich bratov.

Podľa Jána Pavla II. spracoval o. Peter Kačur

LITURGICKÝ PROGRAM

Pondelok, 21. máj
Pondelok Svätého Ducha
06:30 csl. sv. lit. (HP 235); 18:00 sl. sv. lit. (PZ 219); Ap. zač. 229 (Ef 5, 8b – 19); Mt zač. 75 (18, 10 – 20)

Utorok, 22. máj
Velký králi a apoštolom rovní Konštantín a Helena
06:30 sl. sv. lit. (PZ 216); 18:00 csl. sv. lit. (HP 232, 385); Ap. zač. 79 (Rim 1, 1 – 7; 13 – 17); Mt zač. 10 (4, 25 – 5, 13)

Streda, 23. máj
Prep. otec a vyznávač Michal, synadský biskup
06:30 csl. sv. lit. (HP 232); 18:00 sl. sv. lit. (PZ 216); Ap. zač. 80 (Rim 1, 18 – 27); Mt zač. 12 (5, 20 – 26)

Štvrtok, 24. máj
Prep. otec Simeon z Obdivuhodného vrchu
06:30 sl. sv. lit. (PZ 216); 18:00 csl. sv. lit. (HP 232); Ap. zač. 81 (Rim 1, 28 – 2, 9); Mt zač. 13 (5, 27 – 32)

Piatok, 25. máj
Tretie nájdenie hlavy Pánovho proroka, predchodcu Jána Krstiteľa. Voľnica.
06:30 csl. sv. lit. (HP 232, 387); 17:30 sl. sv. lit. (PZ 216, 109); Ap. zač. 82 (Rim 2, 14 – 29); Mt zač. 14 (5, 33 – 41)

Sobota, 26. máj
Zakončenie sviatku Päťdesiatnice
06:30 csl. sv. lit. (HP 232); 18:00 sl. sv. lit. (PZ 216); Ap. zač. 79b (Rim 1, 7b – 12); Mt zač. 15 (5, 42 – 48)

Nedeľa, 27. máj
8. hlas. Prvá nedeľa po Päťdesiatnici – Všetkých svätých.
08:00 csl. sv. lit. (HP 237); 10:00 sl. sv. lit. (PZ 221); Ap. zač. 330 (Hebr 11, 33 – 12, 2a); Mt zač. 38 (10, 32 – 33, 37 – 38; 19, 27 – 30)
17:00 Večiereň

Pondelok, 28. máj
Prep. otec Nikita, chalcedónsky biskup
06:30 csl. sv. lit. (HP 109); 18:00 sl. sv. lit. (PZ 108); Ap. zač. 83 (Rim 2, 28 – 3, 18); Mt zač. 19 (6, 31 – 34, 7, 9 – 11). Začiatok pôstu pred sviatkom sv. apoštolov Petra a Pavla – Petrovka.

Utorok, 29. máj
Sv. prep. mučenica Teodózia, panna
06:30 sl. sv. lit. (PZ 109) 18:00 csl. sv. lit. (HP 110); Ap. zač. 86 (Rim 4, 4 – 12); Mt zač. 22 (7, 15 – 21)

Streda, 30. máj
Prep. otec Izák
06:30 csl. sv. lit. (HP 112); 18:00 sl. sv. lit. (PZ 111); Ap. zač. 87 (Rim 4, 13 – 25); Mt zač. 23 (7, 21 – 23)

Štvrtok, 31. máj
Slávnostná poklona prečistým tajomstvám tela a krvi nášho Pána Ježiša Krista. Myrovanie.
06:30 sl. sv. lit. (PZ 223); 18:00 csl. sv. lit. (HP 239); Ap. zač. 149 (1 Kor 11, 23 – 32); Jn zač. 23 (6, 48 – 54)

Piatok, 1. jún
Sv. mučeník Justín. Prvý piatok.
06:30 csl. sv. lit. (HP 239); 17:30 sl. sv. lit. (PZ 223); Ap. zač. 90 (Rim 5, 17 – 6, 2); Mt zač. 31 (9, 14 – 17)
15:00 Korunka + žalmý

Sobota, 2. jún
Sv. Nikefor Vyznávač, konštantínopolský patriarcha
06:30 csl. sv. lit. (HP 239); 18:00 sl. sv. lit. (PZ 223); Ap. zač. 84 (Rim 3, 19 – 26); Mt zač. 20a (7, 1 – 8)

Nedeľa, 3. jún
1. hlas. Druhá nedeľa po Päťdesiatnici. Svätý mučeník Lucilián a spoločníci.
08:00 csl. sv. lit. (HP 97, 239); 10:00 sl. sv. lit. (PZ 96, 223); Ap. zač. 81b (Rim 2, 10 – 16); Mt zač. 9 (4, 18 – 23)
17:00 Večiereň

o. Peter Šturák ml.

 - zdržanlivosť od mäsa

200. VÝROČIE PREŠOVSKÉJ EPARCHIE

Je potrebné pamätať na okolnosti, v ktorých sa Prešovské biskupstvo vytváralo. Vzniklo vyčlenením z Mukačevského biskupstva. Proces jeho utvorenia bol zdĺhavý a bol započatý už v roku 1815 cisárom Františkom I. Biskupstvo potvrdila až bula Pápeža Piusa VI. Relata semper v roku 1818. Cisár František I. už v roku 1816 menoval za prešovského biskupa Gregora Tarkoviča bez upovedomenia Ríma. Prešovskí biskupi boli menovaní cisármi (na základe hodnosti apoštolského kráľa) za biskupov a až potom boli potvrdzovaní vo svojej funkcii Apoštolským Stolcom v Ríme.

Biskup Gregor Tarkovič vynaložil veľké úsilie o prvotné materiálne zabezpečenie biskupstva a o vybudovanie základných eparchiálnych inštitúcií. Jeho nástupca biskup Jozef Gaganec prispôsobil katedrálny chrám požiadavkám východného obradu. Ďalší biskupi Mikuláš Tóth a Ján Vályi sa zaslúžili o vybudovanie bohosloveckej školy a seminára.

Z národnostného hľadiska vplyvom Rakúsko-uhorského vyrovnania v roku 1867 prešovskí biskupi podľahli maďarizácii, čo sa prejavilo aj v samotej správe eparchie. Veľmi výrazne sa to prejavilo za účinkovania biskupa Štefana Nováka, ktorý pre svoje maďarské zmysľovanie sa zriekol vedenia eparchie a v roku 1818 odišiel do Maďarska.

Biskup Jozef Gaganec (1843 - 1875) pokračoval na rozvoji eparchie. Narodil sa 10. apríla 1793 vo Vyšnom Tvarožci. Študoval v Bardejove (1801 - 1804), Sátoralújheli (1804 - 1809) a v Levoči (1809 - 1810), kde ukončil gymnázium, filozofiu vo Veľkom Varadíne (1810 - 1812) a teológiu v Trnave (1812 - 1816). Pretože v tom čase nebol obsadený biskupský stolec ani v Prešove, ba ani v Mukačeve, vysvätil ho za kňaza biskup Samuel Vulkán dňa 8. marca 1817 vo Veľkom Varadíne. Ako kňaz pôsobil v Ruských Pekľanoch, vo Vizlô a Gébelyikeresztúre. V tom čase ako ženatý kňaz ovdovel (zostala mu dcéra Anna),

v roku 1835 sa stáva prešovským kanonikom. Po smrti Gregora Tarkoviča sa stáva kapitulným vikárom. Dňa 3. februára 1842 pápež Gregor XVI. potvrdzuje dekrétom ustanovenie Jozefa Gaganca za prešovského biskupa.

Vysvätený za biskupa bol v cisárskej kaplnke vo Viedni za účasti cisárskeho dvora 25. júna 1843 mukačevským biskupom Bazilom Popovičom. V čase jeho biskupskej služby v roku 1846 bola veľká suchota, o rok na to vypukla cholera, takže veľa ľudí zomrelo alebo sa vysťahovalo do južnejších žúp Uhorska. Počet veriacich v biskupstve klesol o tretinu. Biskup

Gaganec rozvinul bohatú činnosť k rozvoju eparchie. V roku 1848 zvolal do Prešova eparchiálnu radu, na ktorej sa rozoberalo 28 otázok ďalšieho formovania cirkevného života eparchie. Prekypoval veľkou láskou k svojmu národu a cirkvi a dokázal k tomu nadchnúť aj svojho spolupracovníka kanonika Alexandra Duchnoviča, veľkého národného buditeľa Rusínov. Význačným činom tohto biskupa bolo prebudovanie biskupskej rezidencie a prispôsobenie katedrály pre potreby východného obradu. Postaral sa o nový ikonostas, zadovážil nový prestol a v roku 1865 bola zvýšená veža katedrálneho chrámu, čím dostala vznešenejší vzhľad. Bola opatrená novou strechou a hodinami.

Pod jeho vedením bolo vystavaných 24 murovaných farských chrámov a 12 filiálnych. V roku 1862 bol zriadený Spolok sv. Jána Krstiteľa a kúpený dom, kde bolo neskôr zriadené Alumneum. Zaslúhy Gaganca na politickom, kultúrnom a náboženskom poli ocenil aj cisár, ktorý mu udelil v roku 1854 rád Františka Jozefa. V roku 1868 ho Svätý Otec Pius IX. menoval asistentom pápežského trónu. Zomrel 22. decembra 1875. *(koniec 8. časti)*

*Spracoval diakon R. Hreňo podľa knihy
Prierez dejinami Gréckokatolíckej cirkvi na
Slovensku od prof. P. Šturáka*

